

WALLMAN, JOHAN HAQUIN, GEIJER, ERIK GUSTAF

**Om Odin och Budha. En afhandling i
nordiska mythologien af Joh. H. Wallman.
Stockholm, tryckt hos Fr. B. Nestius, 1824.**

Stockholm
1824

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

WALLMAN

Ex. A

Rel. vet.
Yard
(P.V.)

1700-1829

Rel. vet. Ex. A
Nord.
(Par)

1700-1829

Särtr. ur: Iduna. H. 10. 1824.

Om Odin och Budha.

En Afhandling i Nordiska Myt-
thologien

af

JON. H. WALLMAN,

BECKENHOLM,
tryckt hos Fr. B. Nestius, 1824.

Этот том издается

по распоряжению
Издательства

и

Л. В. Мухоморова

Москва, 1884 г.

Ibland de Gudomligheter, som upptråda i Nordiska Mythologien, har ingen wunnit större märkwärdighet eller widsträcktare dyrkan, än *Odin* eller *Wodan*. Han är medelpunkten icke blott för denna Mythologi, utan äfwen för folkens egna Sagor, för deras Skalders Sånger och Romantiska berättelser, samt för sielfwa samhällslifwets inrättningar. Äfwen sedan hedendomen gått under i Norden och dess kraftfulla Drama längesedan war utspeladt, bibehöll sig hielten i folktron, ehuru i ett annat förhållande till menniskorna; och ännu får man om honom i Skandinavien någon gång höra halfglömda och med Medeltidens Legender bortblandade berättelser.

I hwad förhållande Nordiska Mythologien varit till folktron, låter sig endast genom jemförelse med bestämda Historiska uppgifter, den gamla Nordiska Romantikens Episka berättelser (Sagorna) och Sånger (Romanzerna), samt de upplysningar Skandinavien's sägner, sielfwa språket, fornlemningar och ortbenämningar

lemna, med någon säkerhet bedömma. Folkets egentliga dyrkan synes inifrån sig till ganska få Gudomligheter, förmodligen de i Upsala Tempel afbildade Sver-Gudarna Odin, Thor och Frej eller Har, Safnar och Thridi, under hwilken benämning Konung Gylfe i Asgård såges äskadat dem *); de öfriga torde hafwa ägt en mera på tradition, än lefwande folkro grundad betydelse. Eddornas Mythologi är derförre snarare att betrakta såsom en dyrbar minnesvärd af den Germaniska Stammens uråldriga bildning, en samling af strödda fragmenter, hörande till de Westasiatiska kultursolkens kosmogoniska naturallegori, hwilkas upphof till större delen faller utom Norden, — än såsom ett intyg om Nordboernas sednare föreställningar, ehuru äfwen dessa ifrån en äldre odling ofta lånade ämnet för sina digter. Många af de Eddiska Sångerna äro författade i en så hemlighetsfull stil och hafwa så ringa samband med Nordiska samhällslifwet och föreställningsfättet **), att man wore böjd att anse dem såsom stycken af gamla Stam-Sagor och Sån-

*) Gylfaginning. 2.

**) L. ex. Sidswinns Sång; Odins Korps-Sång; Hynduliod m. 7.

ger ifrån Asten, hvilka inom wisa Sångares slægter *) bibehållit sig, under det fornen rättat sig efter språkets fortgående förändringar. Man will dermed ingalunda bestrida, att andra haft en mera sielfständig uppkomst utur Nordboernes egen fria och sinnrika phantasi, ehuru buswudämnet och grunden äfwen för dessa blifwit lånade af de gamla Stamtraditionerna, till hvilka man äfwen bär räknna Nordiska och Anglo-Sachsiska Uttartalen, som föregå Odens led, hvilka utan undantag äro af mythisk betydelse.

Enligt Eddiska föreställningarna om Odin, motsvarar han icke sällan Solen. I bland flera bewis för detta bestridda **) förhållande, torde det wara nog att påminna om den mystiska spådomen i Gylfaginning 12, 51, och

*) Liksom Konungarne i det gamla Swithiod tillika woro de högsta föreståndare för Offertjensten, så waldes enskilda Offerföreståndare ibland höfdingarna. I Hlade-Tarlarnes slägte war denna wärdighet ärfstelig. Man har flera anledningar, att gamla för folket okända traditioner ibland dessa warit förwarade. Jfr. Rigsmal 40, 42. Gripis-Spa m. fl.

**) Swen V: 267,

Wastbrudniðmal 46 om Fenriksulfven, som följder Solen och blifwer dess bane, hwilken i G. G. 12, 34, 51. samt Wastbr. m. 52 och följande str. lämpas på Oden. Utan twifwel är det i denna egenkap han föreställes med ett öga. Odin moiswarar under denna betydelse Phrygiernes Atin, Adonis och Apollon. Enligt en ännu wanligare föreställning war han det öfwerfönlige lifwets och wisshetens herre, själarnes beskyddare och ledsagare. I denna mening tillskrifwes honom konstens och wetenskapers uppflinng, äfwen som makt öfwer menniskors lif. Den sednare föreställningen har i folkets gamla traditioner och Romantiska berättelser blifwit den råwande. Oden är den, som ger seger och råder öfwer lif och död; helgade grafställen erhöilo hans namn och hans bildstod uppresles på slagfältet *).

Då Oden sålunda war på en gång wisshetens och de asidna själarnas Gudomlighet, är det icke underligt, att forntidens författare jemförde honom med Mercurius eller Grekernas Hermes **). Sednare forskare

*) Jfr. Thunans 9. H. sidan 80 och följande.

**) Jfr. Paulus Barnefridi m. fl. af medeltidens Skribenter.

hafwa trott sig i den Indiska Budha finna-
 urbilden för båda; en mening, som redan ägt
 de största kännare af Indiska Litteraturen, så
 som William Jones, Fra Paullino a S. Bartho-
 lomeo m. fl. till förklarare, men af några
 nyare författare, hvaribland Buchanan, A. W.
 Schlegel och von Klaproth *), blifwit håstigt
 bestridd. Till stöd för sin wedertläggning haf-
 wa dessa isynnerhet åberopat den stiliaktighet,
 som med stål är anmärkt emellan Lamaismen
 samt Burmanernas Budhaisiska Religion och —
 Obinedyrkan. — Huru litet tillfredsställande
 likväl en sådan jemförelse är och till hvilka
 falska slutsatser den måste leda, inser lätt
 hvar och en kännare af Nordens Mythologi,
 för hwilken den Asiatiske historien icke är främ-
 mande. Då ämnet tillika är af verklig wigt
 för Nordens bildnings-historia och språkfor-
 skning, har jag ansett en pröfsning af förhållandet icke
 vara otjenlig.

Meningen om en närmare förbindelse emellan den klassiska fornaiderns språk och Mythologi, samt de Hindostanska Brahminernas och de Germaniska stammarnas m. fl. har i

*) Afr. Allmänna Journalen 1823. No 282.

sednare tider tillwunnit sig kännares nästan en, hålliga bifall. Likheten är omistännelig, men det torde vara swårt att afgöra, om Brahminernas Mythologiska system är grunden för den klassiska forntidens, eller, hwilket med hwarie jemförelse vinner mera sannolikhet, båda äro lemningar af en försvunnen högasiatisk kosmogoni, hvaraf Nordiska Mythologien äfwen är en utgrening. Grunden för denna Asiatiska Mythologi, hwilken bär såsom en kosmogonisk Allegori betraktas, är et Emanations-system, som ifrån en enda absolut princip låter hela werlden i bestämda grader utvecklas. Historien om denna emanation är sannolikt innehållit af hela forntidens Mythologi, hwilken derföre icke kunnat undgå att i folktron öfvergå till Polytheism, då den lefwande och intellectuella förbindelsen emellan länkarna upphörde och dessa erhölls ett eget och afföndrat bestånd. Swertygelsen om wädan af en sådan utveckling för folkens religiösa och moraliska kultur synes hos mera bildade enfsildt, icke skällan i förening med ett hos hela kaster eller sekter till blind fanatism öfvergående nit, werkat flera försök att på ruinerna af den gamla naturdyrkan upprätta en renare intellectuell Religion, hwartill i sjelfwa Emanations-systemet,

såbänt det är oss af Brahminernas urfunder
bekant, och isynnerhet i Wischnuaternas läro-
sats, grundideerne redan ligga förberedda.

Omkring 500 år före vår tideräkning
lärer denna Religionsreform kommit till full-
bordan; en ny intellectuell bildning lyser
då på en gång genom tidernas natt öfver
Persien, Kaukasiska trakterna och Indiens norra
och westra gränsländer. Ghuru i ett protestan-
tiskt förhållande till den gamla Naturdyktan
och dess kosmogoniska Mythik, kunde den likväl
icke undgå att upptaga flera af den sednares
ideer och mystiska benämningar *), hvilka man
sökt återföra till sin första ideellare betydelse.
För hvar och en, som med Brahmaismen
jemsfört Persernas i Zendbäckerna, Dabistan
m. fl. framställda läror och berättelser, är det
så förhållande tydligt.

Budha, som i Emanationsläran betecknar
den ideella principen, först i naturen såsom
Ljus (Krischna) och sedan i lifvet såsom Förmust,
Wisbet, — blef den nya lärans centrum,

*) Man jemsföre endast berättelserna om Djemschid,
Maha Wad och om Hom, Zoroasters Lärare, med
Indiska myther.

likom han länge förut i de Polytheistiska föreställningarna uppträdt såsom grundare af Prästordnar *) och läromästare i wisbet. Efter en sådan framställning, som, utan att här kunna närmare utvecklas, återoppar för sig historiens eget och Afstatiska urkunders intyg, — lär det icke förundra, att Brahmaismen, som här föreställer Catholska moderculten och står i det mest fiendliga förhållande till Budhaismen, likväl erkänner Budha, såsom en incarnation (uppenbarelse under mennisko, skepnad) af Wischnu. —

Wid Alexander den Stores tid fann Megasthenes Budhaisterna i Indien organiserade såsom en egen Religions-Sekt under namn af Germaner, en benämning, som hos Afstatiska och Europeiska författare skrives ganska olika: Garmaner, Dschermaner, Sarmaner, Samaner **), och härledes ifrån

*) Se här nedansföre om Grekernas Routes och Skandinavernas Odin.

**) Ritters Vorhalle Europäischer Völkergeschichten vor Herodotus, um den Kaukasus und an den Gestaden des Pontus. s. 450. Strabon berättar i 15 Boken efter Megasthenes, att i Indien äro twänne slags Philosopher, nämligen Brachmaner och Germaner. Porphyrius indelar Indiens Gymnosofister i Brachmaner och

Budhas namn: Sama, Dharma och Dherma *). — Kanste bår Brahminernas bosättning på halvön hänföras till följderna af den här omnämnda Religionsreformen, hvilken af de kraftiga och krigiska Persiska folkstammarna med svårdssegg utfördes **). — Det war först omkring bårjan af nya tideräkningen denna Religion allmännare utspreddes i Indien, "ännu sednare i de inre delarna af Asien" och, efter Klaproths beräkning, först i 7:de Seklet åt Tibet. Att Budhaismen, öfverlemnad åt ett stilla och för ett begrundande lefnadsfattt bådigt folk, och föremål för en Theosophisk Prästskatts speculation och ständiga ombildning, efter tvåanne årtusenden undergått väsendliga

Samaneer. Den sednare beskriver Samaneerna nästan lika med Megasthenes Germaner, ett tillräckligt bewis att dessa benämningar hafwa enahanda betydelse.

*) Buchanan i Asiat. Researches. VI: 264.

***) Denna förmodan winner styrka både af gamla Indiska berättelser (i boken Kerul-Udpurte), att Purasu Rama besegrade krigarkasten och eröfrade hela Indien åt sina Brahminer för 2350 år sedan eller omkring 530 år före nya tideräkningen, och äfwen af de krigiska infall ifrån Iran, som omtalas i de äldsta Puranas.

förändringar och erhållit en egen och ifrån sitt första upphof aflägsen art, kan icke förundra någon, som erinrar sig den skiljaktiga karaktären i Asiateras och Westerländares åfwen ifrån samma grundide härledda föreställningar. Det är tydligt, att man wid ett sådant förhållande finner få öfverensstämmelser emellan Burmanernas och Cingalesernas förmodeligen icke mycket gamla och Lamaismens ännu yngre utbildning af Budhaismen och Skandinavernas Odinsdyrfkan.

Budhas idé i denna lära, enligt hwilken han föreställes såsom en i himmelsta betraktelser fördjupad ensling, synes lånad ifrån Samaneernas lefnadsfatt, är helt och hållet Asiatiskt, och skulle, äfwen om den ursprungligen funnits i Odinsläran, hwilket är swårt att afgöra, icke länge kunnat bibehålla sig hos ett utvandrande bergsfolk, som af sin egen friska sinnesart, sina öden och det nya fäderne-sländets natur uppfostrades till ett strängt, hieltesmodigt och kraftigt krigare-förbund. Förbindelsen emellan Asiens mytber och Scandinaviens, hwilken, såsom wi redan anmärkt, äfwen om fattar den flastiska kulturen, är af en mycket högre ålder, och för att inse den, måste man

begynna ifrån Brahminernas egen mythiska kosmogoni. Vid en sådan jemfrelse äro själwa benämningarna ganska wigtiga och ofta den enda ledningen, sedan den poetiska omklädningen genom Skaldernas fria behandling, isynnerhet hos Europeiska folken, blifwit betydligt ombildad och sållan kunnat bibehålla sig utan främmande tillsatser. Egentliga representanterna för naturens utvecklingsgrader i denna mythologi tyckas ifrån bdrjan hafwa varit så *), men, betraktade under olika synpunkter, förhållanden och kännetecken, erhållit flera benämningar. Indiska Mythologien är serdeles rik på sådana likbetydande Gudanamn. Derifrån härleder sig denna myckenhet af handlande personer, som uppfyller den klassiska forntidens mera poetiskt utbildade mythiska skadespel. Den i Indien så ofta framträdande ideen om de Gudomliga makternas Incarnation eller

*) I de äldsta mythiska fragmenter igenfinnes man den Indiska Trimurti. Cabirerna woro ursprungligen, enligt Arceflaus Argivus hos Strabon, likom Hwergudarna i Grekerns och Romarnes Mythologier, endast trenne. Antalet af Gudarna som i Upsala Tempel dyrkades, enligt Adam ifrån Bremen, också tre. — Jfr. Gylfaginning n. 2. och Wbluspa str. 17.

förwandlingar uttrycktes sednare genom ett mera enkelt och menfulligt slägtförhållande. Det missförstånd, som icke kunde undvikas, då samma naturmakts incarnationer än betraktades såsom en enda personlighet, ifrån särskilda synpunkter åskådad, än under bilden af en hel slägt, utgör en af hufvudsvårigheterna wid jemförelsen emellan forntidens ifrån samma hufvudsystem utvecklade mythologier.

Såsom en följd häraf har hafwets eller wattenets Gudomlighet, så wäl i Indiens egna, som i Westerländska systemer, blifwit under flera ideer och benämningar framställd, hwilkas föreningsband är *W i s c h n u*. Det är allmänt kändt, att i kosmogoniskt hänseende *B r a h m a* *) uti Brahminernas *T r i m u r t i* eller

*) *Brahma* heter äfwen *Bir mah*. Enligt en förwering, som troligen står i förbindelse med den gamla söntringen i Brahminernas system, har *Odin*, liksom *Boutes* i *Erechtheum* på *Attica*, i Skandinaviska Mythologien inlagit hans plats. Likwäl synes en otydlig erinran om *Brahma*, såsom jorden, förekomma i Skandinavernes *Brimer* eller jorden, i *Wd-luspa*, 9, jemförd med Gylfaginning, N:o 14, raden 20 i Enättningti öfversättning.

Gudomlighetens heliga Tretal anses motsvara Jorden, Wischnu *) wattenet och Schiwa elden **). Utom den inifrånka plats Wischnu i Tri-murti innebar, finner man honom ofta hafwa blifwit, isynnerhet af Wischnuiterna, en herrskande Sekt ibland Brahminerna, dyrkad såsom den högsta Gudomligheten, hwadan han i Puranas kallas ***) Werldens Herre ****) ("Herr des Weltalls.") I samma urkund heter det: "Denne Wischnu är utan begynnelse och slut, oförstörbar, full-

*) Motsvaras i Nordiska Gudomligheternas Tretal af Frej.

***) Sjungelstens Gudomlighet och den stränge Domaren; nordiska Tretalets Thor.

****) Se Abhandlungen über Aßen etc. von Sir William Jones, herausgegeben von Kleuker. 1: sidan 78.

*****) Härmed kan jämföras Ynglinga-Sagan om Frej (cap. 12, 13.) "De Swenske kallade honom "Werldens Gud," och offrade åt honom allt sedan för goda år och frid." — samt "Uti hans tid begyntes Frodes frid; då war också god tid i alla land. De Swenska tillagnade det Frej och blef han förden skull mera dyrkad, än andra Gudar, eftersom landsfolket blef i hans dagar rikare, än tillfröre, så wäl af friden, som af den ymniga årswärten."

fömligt ren *), och förlänar vishet och ewig wälsignelse". — Under hans namn dyrkas således Werldens Gud; såsom Emanation är han i naturen wattenet; i intellectuelle hänseende Wishetens Gudomlighet; och såsom menflig Incarnation, Rådpare wid werldssfloden och sjelf menniflörsflägtets urwägorna råddade stamfader **).

Under sin betydelse såsom wattenets personifiering anses Wischnu äfwen såsom naturens och menniflörsflägtets uppehållare **), ifrån hwil-

*) "Efter Frey" eller "den rene Frey" är en benämning, som förekommer i Ormnismat 4: str. 42.

***) Prithu, Wischnus uppenbarelse under floden, är densamma som Satiawrata, den ur wattenet råddade Patriarken. Jfr. Svea II: sidan 121. — Satiawrata är, enligt Sonnerat (William Jones l. c. I: 175), Wischnus första incarnation.

****) "Hans grundkarakter är wattenets all-uppehållande och allnärande urkraft." Fra Paullino a Bartholomeo Brahman. Religions-System, sammandrag af Kleuker, s. 51.

hwilken fruktbarhet, rikedom och allt slags ymnighet härledas. I denna egenhet har han under flera förwandlingar uppträdt på jorden *). — Det bör här anmärkas, att wattenet i Indiska symboliken ofta omwexlar med Månen, samt att det förra är sinnebild för Wisheten. Det sednare förhållandet har äfwen ingått i språket. Af Pan: watten, härledes P a n d a, wishet **). Den slägt, i hwilken Wischnus incarnationer under menstlig form föregå, kallas derföre i dubbelt hänseende P a n d u e r eller P a n d a w e r, en benämning, som härledes ifrån P a n d u, en Konung i samma ätt. Panduerna kallas också M å n b a r n, till hwilket namn anledningen

*) De flesta Indiska urkunder, som afhandla detta ämne, omtala 9 sådane, nämligen: 1. Såsom Hwalffis, 2. Sköldpadda, 3. Bildswin, 4. Lejonman, 5. såsom Brahman i strid med Kesen Wes; 6, 7 och 8 såsom Rama, 9. såsom Kriشنا och Budha; den 10:de wäntas wid världens slut. Fr. Darstellung der Brahmanisch-Indischen Götter, lehre, nach Paullinus a Bartho: Lomeo, s. 104.

***) Derifrån Panditernas (Lärda Brahminers) namn.

af det föregående upplyses. — I Atheniensarnes Stamfagor förekommer samma släkt under namnet Pandioner eller Pandionider, så benämnda af en mythisk Konung Pandion den 1 *). — Budha finnes i båda släakterna; ibland Panduerna, under namn af Budhen, såsom son **) och i Pandionernas, under benämningen Boutes (Βούτης) ***) såsom soneson af Månen. — Panduernas strid med sin Farbroders söner, af hvilka de blifwit ifrån sitt fädernesrike fördrifna †), igenkännes i den Atheniensiska traditionen om Pandion den 2, som af sin Farbroder Metions söner lifaledes förjagades.

*) I en gammal tradition, som Hyginus (Præfar. pag. 13) antecknat, kallas Pandion son af Månen. En ny öfverensstämmelse emellan Pandioner och Panduer (månbarner).

**) Budhen, son af månen (Sçandra), enligt Puranas, inörd i Darstell. d. Vr. Ind. Götterlehre nach P. a Barthol. sidan 83.

***) Boutes, Pandions son. Apollodorus om Gudarnas släkt. Ed. Geneva 1599. pag. 196.

†) Enligt Maha Bhorot, som besjunger denna strid; jfr. Franz Wopp über das Sanskritan, Conjug. s. 239.

Såsom wattenets Gudomlighet har Wischnu i Nordiska mytologien sin motbild i Niord *). Dennes slägt heter Waner **), en benämning, som öfwerallt wisar sig i den ursprungliga betydelsen af wattenets ***)) blida och sköna Gudomligheter (avatars). Äfwen denna Stam är, liksom Panduerna, företrädeswis berömd för sin wisshet †). — En af Wischnus vanligaste benämningar är Na-

*) Såsom Oceanens Gudomlighet är han Niorder, såsom Avatar eller ur hafwet människobildad Frigju eller Frecc (Frei).

**)) Wasthrudnismal Str. 39 m. fl. Gylfaginning n. 22. Skalda 6 m. fl. — Benämningen förekommer hos Sturleson i instränktare mening, i Eddiska Sångerna (Sæmunds Edda), som det tyckes, i en widsträcktare. Jfr. noten † nedanför.

***)) Tilläswenths härleder sig således benämningen ifrån något gammalt med Sanskritsordet Pan synonymt stamord, hwaraf forntyska och Danska ordet Wand: watten; i hwilket fall Panduer och Waner äfwen i hänseende till namnet förete öfwerensstämmelse.

†) I Hammarsheimt n. 17 heter det om Heimdall:
"wål wis war han,
Som andra Waner."

Jfr. Wasth:mal 39 och f. Skirnis:for 17, 18 m. fl.

rayana, ordgrannt: "wattnets rörelse," af nara: watten och nåring *). Under denna betydelse är det, som han motsvarar Niorder **) och Grefernas hafsgud Nereus eller Neris. Om den förre berättar Gylfa-Sinning, att han blef "uppsödd i Wanahem (hafswet); han råder öfwer windens gång och stillar haf och eld; man åkallar honom på sijn och wid fiske. Han är så rik och mäktig, att han kan gifwa dem egendom och öfwerlödd, som derom anropa honom ***)." I bland hans benämningar förekommer Hwalfiske-Guden †),

*) Förbindelsen emellan watten och nåring uttryckes i Samaveda (Franz Wopp l. c. 301) på följande sätt: "Hunger och törst talte till honom: Anwisa oss vårt ställe. Han tänkte för sig själv: dessa äro werldar och werldarnas herrskare. Öfwer dem will jag bilda Nåring. — Han blickade på watten, och utur watten, så åskådade, framgick gestalt; nåring är på sådant sätt frambragt gestalt."

**) I ordboken till arnamagnæanska Ed. af Sæmunds Edda härledes namnet af Nara: nutritre, hwilket nära öfwerensstämmer med Wischnus benämning: allnårare.

***) G. G. n. 22.

†) Skalda 6. "Huru kall man beskriwa Niord? Han må kallas Hwalfiske-Guden."

hvertill anledningen, som Nordiska mythologien med tystnad förbigår, upplyses af Puranas's berättelse *) om Wischnu, att han under werldsfloden i skepnad af en Horn-hwalfisk (Monodon Monoceros) uppristade jätten Haja-Griva, som i hafwet uppslukat Wedas. Han säger derföre om sig sjelf i Bhagawat-Geeta, att han ibland fiskarna är **) Hwalfisken (Mahakar).

Ibland mindre wanliga Synonymer, hwar under wattenets Gudomlighet i Indiska urkunder är känd, förekommer Borun eller Baruna **), som har Oceanen till boning och

*) I utdrag hos William Jones I. c. I: s. 176 och följande.

**) Horn-hwalfisken kallas allmänt nährwalen; kanske af hafwets ådriga namn *nara* och således icke af *na*: Vif, såsom Eggert Olaffen antager. — Nährwalen är, i enlighet med allegorien, en fiende af Hajen, samt andra äldre hafsfiskar och åfwen hwalor. Hornet är i Spizral (Orminia) djupt färadt eller lifsom wridet, hwilket troligen gifwit anledning till berättelsen, att det fartyg, på hwilket menniskoflägtet räddades, med en sjdorm såstades wid Horn-hwalfisken's horn.

**) Namnet Borun är äldre; Baruna wans

hwars himmelsstreck är, liksom Wischnus, Western *). — Brighu: betecknande wisheten, är Worum's son, liksom Frej Niords.

Såsom folkens Stamfader uppträder Wischnu i Indiens mytiska historia under namnet Bharat, eller, som det äfwen läses, rättare Bherot **), son af Bhärt eller Bhurru (Uranus), hela jordens beherrskare ***). W

ligare. Den förnämnde läsarten förekommer redan på ett i koppar ingrafvet Donationsbref ifrån år 23 före vår tideräkning, der "Oceanen, Worum's boning" nämnes. Fr. William Jones Abhandl. 3: 180.

*) Benämningen Worum är i Indiska Mythologien förmodligen bortträngd af Wischnus namn.

***) Enligt en, på ett märkwärdigt sätt i Sanskrit och Fornskandinaviska tungomålet öfverensstämmande Språkbildning, betecknas ofta härledning ifrån en person eller sak på det sätt, att ett långt a inskjutes framför stamordets vokal. Den derigenom uppkomna diphongen förbytes på flera wäis i en lång vokal; au i o eller å, aa i ä eller ä. Whurru's ättlingar kallas Whaurru eller Whorrot, och äfwen Whärat (Whaarat) i Indiska, Wuru's son Wuru eller contr. Wdr i Fornskandinaviska språket.

****) William Jones l. c. r: s. 4, 5. Asiat. Res. I: 500. Ritters Erdkunde I: 432.

rot war, enligt Maha=Wharat, Panduernas Anherre *), hwilka efter honom äfwen kallas des Whaurut s (Whoruts) **). — I det högga Norden förekommer Whorot med hans ätt under sistberörde namn redan under Alexander den Stores tid, enligt de märkwärdiga underättelser, Diodorus ifrån Sicilien "efter Milestern Hekataos och några andra af älberdornens författare" lemna om Hyperboreernas Ö, "som war belägen emot Norden, i Oceanen, midtsöre Gallien ***) och till storleken icke mindre än Sicilien Latona sades wara född på denna Ö, hvarsöre Apollo der dyrkades framför andra Gudar, och en stad war åt honom helgad, hvars styrelse jemte Tempelföreståndareskapet bestriddes af Boreaderne, Boreas's efterkommande, som i en beständig släktföljd emottaga regeringen" †). — I

*) Svea II: 62.

***) Lettre de M. Hasting, i Företalet till Wilkins Whagat:Geeta, Franska öfvers.

***) Diodorus Siculus, Ed. Hanovia 1591. Lib. 11, pag. 125.

†) Belägenheten af Hyperboreernas Ö torde icke mera med wisshet kunna bestämmas. Det bör anmärkas, att Gallien hos de äldsta författare, som icke kände benämningen Germanien,

Eddiska berättelserna *) heter den första mannen Buri (Indiernas Bhurru) och hans son Baur, eller Bdr **) (Indiernas Bhorot); dennes söner, ibland hvilka Odin war en, förkomma flerstädes under collectivnamnet "Bdrs söner." — I Isländska och Anglosachsiska åttledningar upptages Bdr under namn af Bor, Biar, Beav ***).

I Zendböckerna iaktas B harat i skyddsanden Barro, som ifrån berget Wordzi eller Kaukasen utdelar watten på jorden †). På samma höga bergsrygg hade

synes haft samma utsträckning i öster, som det sedes näre eller till Weizeln. — Hurumida Boreas dernas släktnamn återfinnes i Borgundernes (Burgundiernas; Gund: Släkt, folk.) eller något annat af Norra Germaniens, lemnas åt andra att undersöka.

*) Gylfa-Ginning N:o 6.

**) Namnet läses i Gdeansons Edda Baur, i Enattingli och Afzelli öfvers. Bdr. Gamla diphtongen au läses efter nyare uttal å eller ö.

***) Suhms Crit. Hist. 6: sidorna 58, 510, 515. m. fl. st. Langehefs Scr. rerum Danicarum 1: sidan 8, not. o.

†) Åkallas af Parserna tillsammans med watten. Kleufer's Zendavesta III: 273.

Boreas, Nordanwindens skyddsmaft, efter en Grekisk Saga, sitt hemwist *). Att honom offrades, liksom till Niord, för wind **), och han afbildades till nedre delen såsom en orm. Den äldsta idén om denna Gudomlighet, enligt hwilken han närmare öfwerensstämmar med Borun, synes hafwa varit en annan. Apollodorus omtalar Bōros (Βόρος), som han kallat en Flodgud; och med dennes namn har den gamla läskarten Boreas (Βορέας) för Boreas mycken likhet. Öfvergången till Boreas ifrån Boreas synes beteckna en härledning, i öfwerensstämmelse med windarnas uppkomst ur hafwet, hwartill anledningen redan finnes i Wischnus dubbla karakter, såsom det lugna och upprörda (stormande) hafwet (naryana). Äfwen här återkommer den redan kända släktförbindelsen emellan Bhorot och Budhen, emellan Bōr och Odin. Buteas war son af Boreas (Diodorus Siculus).

*) "Kaukassiska berget kallades fordom Boreas läger (Βορέου κοίτη)" Plutarhos.

**) *Ælian.* L. XII. c. 61. — *Herodot.* L. VII. c. 189. "Så många windar, som blåsa, äro Boreas' wingade tjenare." Nonnus.

Satiavrata eller menniskoflägtets urwerldsflo- den räddade Stamfader war sjelf, såsom wi redan anmärkt, Wischnus incarnation. Till följe af Atheniensarnes traditioner war Erich- ton, som, i likhet med Boreas, till nedre delen afbildades såsom orm, Pandionernas An- derre *), och Attikas förste Konung. Hans son war Pandion och dennes son Boute s, stamfader för Butaderna, en prästslägt **) på Attika, och sjelf, icke Poseidon och Hephai- stos, dyrkad i Erechtheis wid Akropolis ***). Att denne Erichon, som också kallas Erechtheus, varit densamma som Poseidon (Wischnu), syn- nes otwifwelaktigt †), hwarfbre också sjelfs

*) Apollodorus l. c. Lib. III: 195.

**) En gren af Pandionernas ätt; kallades äfwen Eteo: Butader.

***) Pausanias Attic. I: 26. På wäggarna i tem- plet woro målningar hörande till Butadernas stam. l. c.

†) Poseidon, som efter Herodots tillförlitliga upp- gift härstammade ifrån Eibhen, kallas hos Apollo- dorus (l. c. pag. 198) Poseidon Erichthonius (Ποσειδων ὁ Ἐριχθωνιος). För öfrigt är det bekant, att flera personer af namnet Erichon förefomma i Grekernes Genealogier.

wa templet, der Poseidon isynnerhet dyrkades *) , kallades Erechtheis, och Boutes, som på andra ställen **) heter Poseidons son, här är en ättling af Erichon. — Men kanske skall en jemförelse emellan denne Erichon och Gøthernas af Fornandes ***) omtalade mythiska Stamkonung Verig för hvar och en, som icke genom långvarig bekantskap med ämnet öfwertygat sig om den ofta i de minsta omständigheter ingripande öfverensstämmelsen emellan Brahminernas, de klassiska kulturfolkens och Germaniska stammarnas äldriga traditioner, — synas ganska vågad †). Historien om Go-

*) Apollodorus (Lib. III.) uppgifwer följande anledning till Erechtheis benämning: "Poseidon war den förste, som kom till Attika och genomskär landet med sin treudd ända till flottet; det stället kallades Erechtheis."

**) Etymologon magnum.

***) De rebus Geticis.

†) Det medgifwes gern, att denna parallelism ännu icke är utredd, hvarför den endast anföres såsom en gissning, hwilken tilläsventures kan föranleda närmare forskning öfver ämnet och i allmänhet öfver föreningsbandet emellan Indiernas och Gøthernas nästan alldeles ofända mythiska.

thernes utflyttning ur Skandinavien är en ur gammal Stam-Saga, hvaraf fragmenter hi behållit sig äfwen i det sednare landets traditioner. Enligt en äldre Swenskt författare *) war Erik den måttalige (Ericus disertus) den förste Konung i Gautland, hwarmed den af Hadorph utgifna mindre Rimkrönikan **), som slutar 1449, fullkomligt öfwerensstämmer. Båda omtala den utflyttning, som under hans regering skedde till Danska barna och Jutland; en händelse, som utgör ämnet för flera Nordiska fornberättelser, ibland hwilka en nämner Anföraren *Verro* ***) och äfwen *Worre*. Den gamla i obunden stil, omkring år 1476, författade Chroniken, som *Messenius* utgisswit †), berättar efter *Bisshop Ardar* (*Jordanes* eller *Jornandes*) ††), att Erik war *Östhalands* förste Konung och *Öbderich* (*Gauderich*) †††) hans Son, ett bewis, att

*) *Ericus Olai Lib;* 1. pag. 18.

**) Sidan 2.

**) *Jfr. Suhms Crit. Hist.* 6: 233.

†) Sidorna 3, 4, 5.

††) Detta är *Suhms* mening; hwilken är ganska sannolik.

†††) Enligt *Jornandes* (*Edit. Grotii*, pag. 643).

Ätminstone forntiden ansåg Erik och Verig såsom samma namn. Att Gauderich eller Gaut horik, hvilken berömmes såsom en mäktig och erbsfrände Konung, är Gaut eller Odin, hvilken sednare under namn af Geat i Isländarnes och Anglosachsernas mytiska Genealogier kallas Viars (Vors, Veavs) son, är ätminstone icke osannolikt.

Ibland Wischnus Incarnationer är Brighu^{*)}, wisshetens Gudomlighet, en af Maharshis eller urwerldens helige Hafs-Gudar, hvilken i många hänseenden motsvarar^{**)} Frej i Skandinavernas Mythologi och

var Gandaricus Magnus (förmodeligen Gaudaricus) den tredje ifrån Verig ibland Götternas (mytiska) Konungar.

*) Skrifwes äfwen Brighu. Kallas i Ewea (II: 57). Menus, hos Franz Vopp (l. c. s. 287) efter Jadschur: Weda Varunas (Voruns) Son, i Bhagwat Geeta Wischnus Incarnation (Son).

**) Läsaren påminne sig, att Sanskrit-Språket, ifsom de flesta af det äldsta Grekiska Språkets dialekter, alldeles saknar bokstafwen F, hvilken ersättes genom B, P och V. Så synes förhållandet varit i Lydiska idiomet, der Frej (Liber), eller Dyiska ordet Frey, heter Briga (Bryce).

under namn af Phryx och Eryx synes förkomma i några af den klassiska fornäldrens mythiska berättelser. Grekernas beskrifning om Phryx Marsyas, att han war flödtens uppfinnare, grundare af Samothrakiska Mysterierna *), att han lefde i celibat m. m. **) inträffar med ideén om Maharshis och isynnerhet Wana-prastas, förbilden för Samanernas Sekt. Att denne Phryx Marsyas är en erinran om Brighu såsom den förnämste ibland Maharshis, synes otwifwelaktigt, och i likhet med den sistnämnde anses han äfwen såsom en vis, hwars fädernesland hänwisar till Orienten ***). Liksom Frej, genom en i gamla Mythologien ganska wanlig förwexling, efter Nordens äldsta skriftliga urkund †), är Son

Detta exempel upplyser i flera hänseenden förbindelsen emellan Frej och Brighu. Den förre fallas af Kaniken Adam ifrån Bremen Frizzo (Frigg).

*) Clemens Alexandrinus, Admon. ad gentes, pag. 10.

**) Diodorus ifrån Sicilien.

***) Eusebius (Lib 1), upplyser, att, efter gamla berättelser, Marsyas war en Philosoph under Sals Gudarnes tidehwarf, och att han kom ifrån Colchis.

†) Ane Brodes flägtal.

af Odin, hvars Gemål war Freja (Aphrodite), så är Eryx *) i Diodors från Sicilien berättelser son af en gammal mythisk Konung B ut a s och Aphrodite **). Eryx eller Fryx och Fricco (Frej) öfwerensstämma äfwen deruti, att den förre skall hafwa uppbyggt ett tempel och en stad på Sicilien, och den sednare i Upsala.

Såsom Wischnus Incarnation kan Brighu, efter hvad wi redan påmint, både anses för samma person med Wischnu och för hans son. I sednare meningen är Frej Niords son, liksom

*) Han heter Eryks till följe af den gamla förwerslingen emellan H (η) och digamma Holicum (Ϝ): Liksom man i Norden ägde Frej och Freja, så förefomma i Grekiska Mythologien Eryx och Aphrodite Erycina, hvilken sednare benämning i ett gammalt Manuscript, enligt Salmasius, läses Frugina, samt Aphroditos (Aristophanes) och Aphrodite. Orsaken dertill synes ligga i Indiska föreställningen om Wischnus människobildning såsom Androgyne. — Brighu är Wischnus son, Frej Niords och Eryx Poseidons enligt Apollodorus, Esetzes och Servius.

**) Denne Butas säges härstammat ifrån Athen och hörde således till Pandionerna. Ritter, 400.

som Brighu Wischnus och Woruns. Men lif, som Brighu, såsom en af de helige urverkens Herrar, sielf är Wischnu, så har Frej, så wäl i den offentliga Gudstjensten *) som i den allmänna folktron intagit den sednares ställe, då deremot Njords mythiska tillwarelse nästan endast **) är inkränkt till Eddiska traditionerna. Det är derföre, Frejs mythiska personlighet, efter traditioner, språk och folktrons nära öfwerensstämmor med Brahminernas idé om Wischnu ***); en förbindelse, som icke sällan sträcker sig till enskilda omständigheter. Så t. ex. skedde Wischnus femte incarnation, såsom Brahman, för att besegra Nesen Bely, hwilken han såges slagit till döds. Till denna berättelse hänföres sig förmodeligen Frejs namn "Beljes fiende" i Skalda †) och "Belesbane" i Wöluspa ††) m. fl. fl. — En annan,

*) I Upsala tempel, enligt Adam ifrån Bremen.

**) Isländarnes bekanta ed på Tingen är derifrån ett undantag, möjligen härledt ifrån sielfwa Eddiska berättelserna.

***) Såsom Awatar.

†) N:o 7.

††) Str. 34.

nan, kanske icke mindre märkvärdig öfverens-
stämmelse torde förtjena att nämnas. Wischnu
s tionde incarnation sker wid werldens slut
under stjernaden af en hwit och wäl bildad
häst, hwilken föreställes sadlad. En obekant
Konung *) med blottadt swärd i handen sbr
att straffa och utrota det förderfwade mennisko-
släktet, bestiger denna himmelska häst och i
samma ögonblick han sätter foten till jorden.
förwandlas Wischnu i denna Konung, och be-
gynner förstöra jordens Inwånare. Jorden
skälswer och störtar tillsammans; ormen Sek-
sen **), som håller hela werlden i en krets in-

*) Tilläswenthyrs Surt i Nordiska berättelserna. I
spetsen för Panduernas släktledning står enligt fle-
ra Genealogier, såsom Menus Fader Surna
eller Solen (Sol marinus). Af Nordiska karak-
teristiken öfwer Surtur eller Surt (Wbluspa,
52; Gylfa:Ginning n. 4, 17, 51.) är det tydligt,
att denne Muspelhelms (Solhemmetts) Förfse repres-
senterar en ifrån Eddern lånad idé om Solen. —
Surna och Wischnu äro synonymmer (William Jo-
nes Abhandl. 1: 229), och således den ridande
Surtur wid Ragnarök hämnaren Wischnu.

***) Kanske Zodiaken. Svarar fullkomligt emot Mid-
gårdsormen. Se tredje noten nedanföre.

nessluten, blifwer Ibs; werlden förstörës genom eld, watten och swärd; jorden sjunker, "hwar efter en ny jord och en ny himmel skola uppskomma" o. s. w. Emot denna ifrån den berömda Missionairen Fra Paullino a St. Bartholomeo *) nästan ordgrannt öfversatta berättelse, kan följande beskrifning på werldens slut usur Nordens wigtigaste Mythologiska urkunder, Gylfa-Ginning och Wbluspa, ställas **):

"Stormålder, mordålder
tills werlden förstas;
då skall ingen man
den andra skona."

"Hafwet siuder öfwer sina bräddar, ty midsgårdsormen ***) råkar i jätte-raseri och lofnar; under detta gny remnar himmelen och Muspels söner komma ridande, anförde af Surt †).

*) Darstellung der Brahmanisch-Indischen Götterlehre, sidan 150.

**) Wbluspa, strof. 46 och följande; G. G. 51.

***) "Midgårdormen ligger midt i hafwet omkring all land och biter i sin stjert." G. G. n. 34.

†) Det undfaller icke den uppmärksamme läsaren, att Indiska Mythologien och Skandinavernas i denna omständighet afwika ifrån hwarannan. I den förra förwandlas Wischnu i den stränge Konungen

Hans swärd är ganska förträffligt och finer
klarare än Solen."

"Sol börjar svartna,
jord siger i haf,
af himlen swinna
de klara stjernor.
Upp utaf elden
röken stiger;
högt lågan leker
mot sjelfwan himmel.

Upp kommer sedan

och Himmaren; i Wbluspa strider Frej med Gurrur, och faller enligt Gylfa-Ginning i striden. I händelse denna olifhet icke kan förklaras genom Wischnus förwandling (incarnation) i Konungen, hwilken idé blifwit allt mera främmande för Nordens föreställningar, och därför uttrycktes genom Frejs besegrande af honom, så synes en annan upploösning erbjuda sig af denna swårighet, hwilken tillfället icke medgifwer att här fullkomligt utveckla. Asarnes benämning, som i samma betydelse finnes i Pelasgiska Mythiken (t. ex. hos Tyrrenerna), förekommer i Brahminernas system i en alldeles stridig bemärkelse. Asura är uti Amarasättha namnet för onda eller twetydiga wäsenden, hwilka enligt Indiska Myther wid werldens slut besegras.

andra resan
jord ur hafwet
herrligt grön.

.

.

Då kommer den rike,
Den starke ofwan
till stora domen o. s. w.

Man tycker sig i dessa gamla myther upptäcka halfslofnade minnen af Indiska spådomarna om Wischnus sista Incarnation. Han är förmodligen den ridande Surtur, som far "med swajande lägor", den starke och rike, som kommer till doms *). Att Frej här faller för Surtur, "emedan han bortgisswit sitt swärd" **) bewisar wäl endast, att de gamla idéerna genom nya myther, fria bildningar af Nordmännens egen phantasi, blifwit förändrade. Emedlertid är det alltid märkwärdigt, att en hänsyftning på Wischnus i Indiska Mythologien wälbekanta och ofta tecknade

*) Man skulle kanske i slutet af Wöluspå upptäcka några ifrån Christendomen lånade, ehuru dunkelt fattade och uttryckta begrepp.

**) G. G. Enattings öfversättning, sidan 73.

håst *) intill sednaste tider bibehållit sig i Skandinavien, Dannemark och på Island uti folktron, som föreställer sig "Frej ridande i luften;" hvarföre också en art gråa hästar blifwit kallade Freyr=fara **). Man har också funnit små af bronz bildade hästar ***) , hvilka folksågner tillägna Frej. I bland twänne af Professor Sjöborg †) tecknade, är den ena, liksom Wischnus ††), sadlad och utan ryttare.

Wischnus menstliga incarnation under werldsfloden, förut bekant under namn af Satiavrata m. m. kallas äfwen Prithu †††),

*) Darstellung d. Br. Ind. Götterlehre, Tab. 21.

**) Sjöborgs Samlingar för Nordens Fornålskare, Del. 1. s. 131.

***) I. c. Sfr. Nomenclatur för Nordiska Fornlemningar af samma Författare, sidan 112.

†) Sjöborgs Samlingar 1: 130, 131. Tab. 35, Fig. 98, 99.

††) Herr Sjöborg uppgifwer I. c. att man, enligt en tradition i Norrige, trodde; att Frej sjelf wisade sig i luften eller på jorden under bilden af en häst; hvilken märkwärdiga fornsågen gör öfwerensstämmelsen med Wischnu ännu fullständigare.

†††) Sfr. Svea II: 121. — Om denne Prithu berättas

hvilken benämning härleder sig ifrån ordet *Wriþhi*: biidhet, kärlek, förndjelse, och bdr efter *Westerländsk* art läsas *Friþu*. Hwem igenkänner icke *Anglo-Sachsernas* *Friþo-wulf*, hwilken i Nordens serfilda *Genealogier* heter *Friþo-wulf*, *Frid-wulf*, *Friþe-wold*, *Frides-wald*, *Frid-leif*, *Fria-laf*, o. s. w., ett bemis, att endast den förre hälften af benämningen är wäsendlig och deremot den sednare ett tillfälligt härledningsord. Liksom *Wriþu* är son af *Panduen* *Bein* efter *Indiernas* mytiska *Genealogier* och identisk med *Wischnu*, *Budhas* *Fader*, så är *Friþo-wulf* Son af *Finn* och *Wodans* *Fader*. Af det föregående weta wi, att *Wischnu* och således också *Wriþu* innehar samma plats i *Indiska* *Mythologien*, som *Wdr* i den *Skandinaviska*; häraf följer, att *Friþo-wulf* är en annan benämning för *Wdr*, hwilket *Edda* bestämdt förklarar *).

tar *Wilkins*, att han först skall jemnat jorden och gjort den tjenlig till odling samt derefter förenat menniskorna i samhällslifwet. *William Jones* 3: 174.

*) "*Fria-laf* kalla wi *Wors*; hans Son war *Woden*, som wi kalla *Odhinn*." *Edda* *Nafns* Ed. sidan 368.

Men då *Wdr* i Anglosaxernas ättlångd äfwen förekommer under namn af *Biarm*. fl., så är det tydligt, att både dessa och Isländarne i en oafbruten släktföljd upptagit twänne i sjelfwa werket parallela genealogier, ett förhållande, som är ingen ting mindre än sällsynt wid Nordens ättlångder och som åtminstone frånsäger de äldsta, äfwen med förbiseende af deras fullkomligt mytbiffa innehåll, all historisk användbarhet. Churu wanställda dessa traditioner i sitt närvarande skick äro *), sakna de icke öfwerensstämmelser med de Indiska; således är, för exempel, Budha i Indiska Mythologien Son af Månen eller *Tschandra* och soneson af *Utri* **); Odin under namn af *Heremod* ***) i Nordiska Langfedgatal †) Son af *Ströman* ††), Soneson af *Utra*.

*) I de Indiska Genealogierna råder icke mindre förvirring, härledd, liksom i de Nordiska, ifrån en mångtydig synonymi.

**) *William Jones* 1: sidan 374. "Utri Brahma's son, Gader till *Tschandra*."

***) *Suhms Crit. Hist.* 6: 362. — Heremods son kallas *Sceldwa*, Odins *Skjold*.

†) *Edda*, *Enattingii* öfversättning, sidan 10.

††) *Str* betyder utmärkt, förträfflig.

Men att vidare fullfölja dessa paralleliker wore öfverflödigt och kunde lätt föranleda till misstag, då källorna för en sådan undersökning äro ingen ting mindre än fullständiga och tillförlitliga. Af det redan anförda är emedlertid fullkomligt klart, att öfverensstämmelsen mellan Budha och Bodan eller Odin icke instränker sig till en flygtig likhet emellan dessa namn, utan omfattar hela deras genealogiska härledning och således förräder ett gemensamt ursprung för båda. Men häraf följer också, att så väl Odin, som Budhas Genealogi är fullkomligt mythisk och utan annan historisk betydelse, än såsom länken af en uråldrig förbindelse emellan Grekernas, Brahminernas och den Germaniska folkstammens Mythologi och bildning. — Huruvida denna jämsbrelse äfwen kan utsträckas till dessa Gudomlighetens flersaldiga benämningar och mythiska betydelse, återstår att undersöka.

Budhas namn skrives Buddha, Budha, i Puranas Budhen, på Tamul. Puden, på Cingales. Budhum (Kämpfer), Baouth (Le Gentil), Boda (Ritter), hos Ebrii Boda, af Clemens Alexandr. Butta (Βεττα), såsom hörande till Planet-systemet

Wod, Wudh, Wudha, Wudhin. — Odin heter hos serskilda Nordiska författare: Dden, Dthen, Dthinn, Dda *), Woden, Wodin, Woddan, Wodan, Wothen, Wuothhen, (Ethelwerd m. fl.), Wuoden och Wodo (Albinus **). Likheten emellan dessa namn, isynnerhet emellan Woda och Wodo ***) , är omistännlig, och, om man har asseende på den ganska wanliga förwerlingen emellan W och W, äfwen emellan Wudhen och Wuoden †). I selska härledningen rådes också i båda språken en icke alldeles bortglömd frändskap ††). — Odin

*) I Folspråket.

**) Progyrnasmata novæ Saxon. Historiæ hos Suhm (Crit. Historia. 6: sid. 454, 55).

***) Det Sachsiske namnet synes icke alldeles blifwit bortglömdt i Norden. På Island, liksom i andra landskaper, hafwa flera höga Stenwårdar blifwit efter Odin benämnda. En bland dessa omtalas i Rhezelii Antiquariska beskrifning öfwer Island (i Hswever-Suspectoren D. Nescchers Samlingor) under namn af Wudhesflisa.

†) Hos Grefiska författare heter han Woutes, Wutes, Wutas och Wudhas.

††) Wudha betyder i Sanskritspråket förstånd, ande, intelligens; Odins namn härledes ifrån Ddr: lynne, snille. Samma bety-

beter i Grimnismal Gaut *), hwilket äger betydelsen klof. Budha kallas allmänt Gautama **), hwilket, efter en lärd Brahmins förklaring för Buchanan, betyder "ganska wis, ganska klof" ("sehr weise, sehr kluge"), och således förutsätter positiva formen Gaut ***) wis, klof. — Vidare förekommer ibland Budhas nämn Schigemuni †), som har något tycke af Odins nämn Sige, och Frankiska benämningen Sigemund, hwilken tilläfsventyras såsom mytbiff också tillhört Odin ††). Ett af Budhas nämn är Shama, hwilket icke före-

delse har Ud, hwaraf han i Grimnismal kallas Udr. Schlegel ger företräde åt derivationen ifrån Dyfka ordet Wuthen: rafa. Men jemförelsen emellan detta ord och animosus af animus synes hänwisa till ete stamord, som i ljud och betydelse liknat ordet Budh.

*) Strophen 55.

**) Enligt andra dialekter: Gautama s, Gotama s, Gaudama, Godama. Jfr. Sweda II: 158.

***) Wof. gaut, compar. gauturu, superlat. gauttama, contr. gautama eller gotama.

†) Det Europ. S uttalas ostare i Asiatiska språk sch, dich o. s. w.

††) Wolsungarnas historia synes till-en stor del varit

fommer *) i Nordiska mytologien, om icke i afledd form uti Seming, namnet för en af Odens söner **), som i Norrige såges grunda några Konungaätter. Bland de öfriga Odens benämningar, som tilläfsventyras stå i förbindelse med Budhas, är Svi-thur, hvilket har någon likhet med den sednares namn Svi samt Sadr, kanste en förändring af Sadabigna, Budhas namn. Den kallas äfwen Bur-Wdr (***); Budha på Ceylon Bura-loun och Bura-Zayndr, hvilka sednare, liksom det förskämnda, måhända uttrycka Odins och Budhas släktförhållande till Wdr eller Wborrot. — Såsom Wischnus personifiering heter Budha Hari, Den i Nordiska mytologien Har.

De tillförlitligaste Indiska urkunder öfwerensstämma deruti, att Budha är Wischnus

mythisk och Sigemund, släktens hufvud, Odin sjelf. Atminstone sjöngos hans bragder wid Nordiska hofwen redan i en hög ålderdom.

*) Det förtjenar dock anmärkas, att Aventinus omtalar en gammal Germaniska folkens stamkonung Samo och hans son Geta.

**) I Anglosachs. betyder ing son, ättling. Odin kallas der Frithowulfing, Fridulfs son.

***) Suhms Crit. Historia 3: 14.

nionde incarnation; men då denna annars kallas Krischna, anses Budha såsom ett slags fortsättning af den sednare, eller såsom den samme under andra förhållanden och egenskaper betraktad, ehuru Brahminernas system åtföljer dem *).

Denna idé är af högsta vigt och förklarar Odins dubbla plats i Nordiska Mythologien, der han emsamt såsom solens Gudomlighet och Krigsförste motsvarar Krischna, Indiens Apollon, och åter såsom visshetens och det andliga lifwets representant Budha och Hermes. — Vi hafwa redan anmärkt, att Wischnu, såsom Naturens upprätthållare, symboliseras af solen, och kanske är det i denna framställning han wid sitt nedsligande på jorden bäres af den be-

**) "Deruti komma alla Budhas dyrkare med Brahmanerna öfverens, att Budha eller Sammona-kodom är en af Wischnus incarnationer och ibland dessa, såsom man wankligen angifwer, den 9:de. Då nu den nionde incarnationen annars är Krischnas, så måste Krischna sålunda vara densamma som Budha, hvilket likwäl efter Brahmanernas mytologi swärligen låter sig göra, då bådas karakter, egenskaper och bedrifter, enligt Amarafintha, äro ganska skiljaktiga." William Jones 3: 450.

kanta örnen eller höken *) Garudas. Såsom Solen är han incarnerad i Ramas och Krischnas person och framträder i båda fallen såsom frigare och segrare; under sednare benämningen bistår han sin slägt Panduerna i det stora kriget, som utgör ämnet för Indiska Hjelteedigten Maha Bhorot. Krischna tillhörde, enligt Indiska traditioner, Jadus "lytliga slägt", som härstammade ifrån Solen och Månen. Jadu eller Jedu **), son af Sujat (Bharat?), hela jordens Herre, skall kunna anses såsom Eddans Jat, Biars (Börk) son, hwilken i Anglo-Sachsiska Genealogier kallas Geata och äfwen Eat, och såges blifwit dyrkad såsom en Gud, och — då denne Geata tydligen är Odin sjelf ***). — Jadus stam

*) Enligt de flesta uppgifter är Garudas en örn, men Malabarerna hålla höken helig och påstå, enligt Sonnerat, att han är Wischnus sägel. — Af Herwara Sagan är det bekant, att den endogude Oden (Solen) antog en hökhamn, då han förswann ifrån Konung Heðrek. — Vid de stora Nordiska offren blefwo hökar eller i deras ställe (Ditmar. Merseb.) andra fåglar offrade.

***) Heter i särskilda berättelser Jadu, Jedu och Judu.

***) Jfr. Suhms Crit. Hist. 6 Delen.

såsom en mythisk frigareslägt, identiskt med Gøtternas *), hwilkas benämning af äldre Nordiska författare **) härledes ifrån en mythisk Konung eller Förste Gøtha, Gøti, Gøti, som ingen annan är, än Odin, ibland hwars namn man äfwen finner Gaut och Gauta Tyr. Äfwen ifrån denna sidan saknas således icke öfverensstämmelser emellan den sistnämnde och Krischna-Budha ***). — I Indiens traditioner förekommer en myth om Krischnas strid med ormen Nahu †), som har någon likhet

*) Wi hafwa redan funnit den gamla stamsagan om Boreas och hans slägt i förbindelse med Gøtternas mythiska historia.

**) "Gothi a populi duce Gotha." Vittichind. Gøtternar hafwa blifwit uppkallade efter deras Konung Gøte. — Skaldan. 65. I en tradition om Gøtternas utflyttning kallas den unga Kjöfsten. som anförde dem, Gøti, och folket såges efter honom blifwit benämndt.

**) Den starkaste af Wanduerna, för hwilka Krischna stridde, war Whima. Namnet har någon likhet med Krigshöfdingen Weima, som i Skaldanämnes såsom Stamherre för en, förmodligen krigisk, stam Weimar.

†) Ormen, som af Sigurd mördades, heter, i Wilsna Sagan, Reigin.

med den wakra Nordiska berättelsen om Sigurd Fofnis bane, uti hwilken redan Professor Müller funnit en mytbiff allegori, förmodeligen en Frankiff variation af Odins eller Siges hos Germaniska stammen i många faldiga digter utbildade historia *), med hwilken man införlifwat sedwäre händelser ifrån Frankernas tidehwarf. Såsom Solens Gudomlighet föreställes Odin med ett öga **), emedan Solen är naturens öga. Till samma idé syftar äfwen berättelsen om hans långa resor ***) och hans makas Frejas tårar öfwer sin saknad, hwaraf guld eller bernsten bildades, en myth, som äger den afgjordaste likhet med de söna Phrygiff-Grekiffa berättelserna om Adonis eller Atys.

*) Godruua, hwaras namn icke förefommer, såsom Brynhilds och de flesta öfriga till Niflungarnas krets hörande, i Frankernas historia, — kallad i Skaldan. 6, Gudasbruden, och är kanske Freja sjelf. Hon heter äfwen Odruua, hwilket kan betyda Odins följeslagersta eller gemål.

***) Krischna, äfwen som Wischnus andra incarnationer såsom Solen, tecknas ofta med ett större ensamt öga i pannan.

***) Sturleson uttrycker sig också om Odins resor, icke

Freja eller Frigga *), Nordens Aphrodite, Odins Gemål **), motsvarar i alla hänseenden Indiska Mythologiens Latschmi eller Latschmi: Skönhetens, behagens, fullkomlighetens och lyckans Gudinna. I bland den sednares benämningar, som beteckna skönhet, huldhet, qvinnlig fullkomlighet, wällust och alstring m. m. förekommer Locki ***): Lycka, och Siri, den rika, med hwilket Frejas namn Syr eller Siri (Edda †) har mycken likhet. Hon är Naturens qvinnliga prins

att han war borta i år, utan halfår (miseri).
Sfr. Ynglinga-Sagan.

*) Att Freja och Frigg äro benämningar för en Gudomlighet, är otwifvelaktigt. Frigg är i Ynglinga-Sagan Odins maka, ifrån hwilken han reser bort på långa walfärder; Odur är i Gylfa-Ginning (n. 35.) Frejas man, som far långwäga bort, och som hon begråter. — Folktradition skiljer dem icke eller åt. (Sfr. Minnes-Sånger ur Wärend af Wieselgren, 1: sidan 32: not. b.)

***) Efter Sicilianska traditioner är Aphrodite Butes Gemål.

***) William Jones 3: 117.

†) E. ex. Gylfa-Ginning n. 35.

princip, Magna mater *), och, såsom den ur hafwets sköte uppsigna och grönskande jorden, Wischnus dotter **), liksom Freja är Niords. Hon är också Wischnus gemål, förmodligen såsom den af Solens strålar befruktade naturen. På samma sätt såges Jorden i Gylfas Ginning ***) vara Odins dotter och maka. Lakshmi, som vanligen anses såsom Wischnus gemål, kallas också Krischnas †), hwilken uppgift, då det är i egenkap af Solens ††) Gudomlighet (Krischna) Wischnu äger henne, endast innebär en skenbar motsägelse. I bland

*) "Hon kallas af Wischnus enskilde dyrkare den stora Modren (die große Mutter)." Darstell. Br. Ind. Götterlehre, sidan 117.

**) Hon såges vara Boruns (hafwets) dotter. Aphrodite anadyomene.

***) n:o 9.

†) Se. i det redan återopade gamla Indiska Diplosmet hos William Jones 3: 880. I Amarasinthas kallas Krischna Lakshmis gemål.

††) Solen heter i Puranas och flerstädes Surya, och enligt en berättelse i denna urkund war ett af Suryas tillnamn Wischnu. Sfr. William Jones I: 228, 229.

Lakschmis wanliga namn är ett, som har en märkvärdig förbindelse med Frejas. Hon heter Hari-pria, hwilket ordgranne öfversättes "Haris älskarinna," och således fullkomligt motsvaras af "Odins fridla", Frejas benämning i en Nordisk urkund *). Sverens stämmelsen är så mycket märkvärdigare, som ett ibland Odens namn är H a r **) och det just är under namnet H a r i, Wischnu wid sin nionde Incarnation såsom Krishna-Budha framträder, hvarsöre också Budha, i likhet med Odin, heter H a r i. För öfrigt är P r i a, med hänseende till saknaden af F i Sanskrits Språket, samma namn som F r e i a ***) , för hwilket ord Westgötha-Lagen bibehåller den gamla stamformen P r e a †), och betydelsen alldeles densamma ††). — Det torde böra

*) Olof Tryggvasons Saga i Ratts Edda, sidan 355.

**) Ordet har i Nordiska och Indiska Språken samma betydelse af höghet.

***) I en af Gottlands Runinscriptioner skrives ordet, i den betydelse noten †† uttysker, F r i a.

†) Stamordet p r i bibehåller sig i Sanskrit, hvars af p r i a: älskarinna, p r i j t u n: älska, i Moeso-Göth. f r i j u n.

††) Efter Frejas namn blefwo qwinner kallade F r e s

nämnas, att liksom Jorden i Nordiska Mythologien är Odens qvinna, så har Boutes, efter Atheniensarnes traditioner (hos Apollodorus m. fl.) haft Jorden (Chthonia) till maka, eller, efter andra Grekiska berättelser, Erykaste, med tillnamnet Aphrodite, i hvilken man utan mdda igenkänner Loeke eller Lakshmi. Jorden är i Indiska Mythologien, såsom Budhas Gemål, känd under benämningen Sula, Menus (Wischnu, Satiavratas) dotter *).

Det är förmodligen isynnerhet såsom motsvarande Krischna, Odin i Nordiska Mythologien och Germaniska stammens folktro blifwit krigets och segerns Gudomlighet, hvarföre också Freja med honom **) "rider i striden och äger hälften af de fallna" ***).

10 r. Edda: Freu heter också Freya, Freo och i W. G. Lagen Prea.

*) William Jones 1: 374.

**) Gylfa-Sinning 24.

***) Pausanias beskriver Aphrodites wäpnade bild i Sparta; Plinius och Plutarkos omtala Veneris Victricis tempel i Rom.

Man kunde likväl äfwen förbinda denna föreställning om Odin med begreppet om honom såsom Wisshetens och Underwerldens Herre (Budha, Mercurius), då det af Nordens mythiska och Romantiska berättelser är tydligt, att han mindre genom sitt hjertemod, än genom sin wisshet *) och trollkraft beredde segren åt sina wänner **). Men äfwen om idén om honom såsom segrare ursprungligen varit främmande för Astatiska mythologien ***), war det lika naturligt, att den skulle fostras hos ett fris

*) Han troddes först hafwa underwisat de Nordiska Hjeltarna att i kilsformig ordning uppsälla (swinsfylka) sina håvar.

***) Tacitus (Annal. 13) berättar om Hermundurerne, att de "helgade särskilda håvar åt Mars (Tyr) och Mercurius (Odin)", en plågsed, som i Norden både i krig och under enwigen war ganska wanlig. I sednare fallet stredde offerlöftet (votum) med en antagen formel: "nu gifwer jag dig Odin."

***)) Efter Dearchus, befälhafware öfwer Alexander den Stores flotta, anför Strabon (15 Bokan) "att Karmaniterne (inwånarne i Persiska landskapet Kerzman), hwilkas språk och seder till äldre delen liknade Persernes, i brist af hästar offrade åsnor åt Mars, hwilken war den enda Gudomlighet Perserne dyrkade. Enligt Procopius offrade inwå-

gift folk, hvars hela lycka hvilade på swärdets egg, då han war stammens högsta Gudomlighet och herre öfwer dess öden, — som att i motsatt fall den efterhand skulle utplånas hos ett swagt och fredligt släkte, hwilket i en lugn och begrundande lefnad trodde sig finna sin enda bestämmelse.

Äf forntidens i Klassiska litteraturen funnne skriftställare jemfördes Odin eller Wodan isynnerhet med Hermes eller Mercurius *). Anledningen är lätt att inse, då den förre efter Nordiska Mythologien war uppfinnare af konster och wetenskaper och derjemte, såsom Walhalls Herre, de aflidnas Gudomlighet, i folktron blef råbände. Öfwerensstämmelsen emellan Odin och Budha får äfwen härigenom en ny wigt, då det är allmänt

narne på ön Thule (Norrige) till Mars deras högsta Gudomlighet." På båda ställena betraktas sannolikt under detta namn Öden eller Wodan.

- *) "Wodan, som man med tillägg af ett ord kallat Godan, är i sanning densamme, som hos Romarne heter Mercurius och dyrkas af alla Germaniska folk såsom en Gud. Paulus Warsnefridi." — Tacitus försäkrar också (de moribus Germanorum), att Germanerna af alla Gudar isynnerhet dyrkade Mercurius.

bekant, att den sednare, så wäl i Planetsystemet, som i dagräkningen, motsvaras af Mercurius *). Äfwen i Skandinaviska indelnningen af dagarna har samma dag, som bekant är, erhållit Odins namn. Man skulle wiserligen kunna inwända, att denna benämning först med Catholicismen inkommit i Nordiska språket, men utom det, att, såsom en skarp, sinnig Författare **) med skäl anmärker, det är söga troligt, att munkarne, som med outtröttlig omsorg sökte utrota hedenålderns minnen, skulle beredt dessa en så waraktig ihågkomst, så igenfinner man i Nordiska folkets samhällsriktningar med hänseende till Odens dagens hemliga betydelse åtskilliga ännu i widstrepelig helgd bibehållna, med de Indiska öfwerensstämmande idéer, hwarigenom en motsatt mening winner större sannolikhet ***). — Her

*) Planeten Mercurius heter i Indiska Planetsystemet Budhin; och Odensdagen (Dies Mercurii) är både i Brahminers och Budhaisters Calendrar upptallad efter Budha.

***) W. Fr. Palmblad de Buddha & Wodan sid. 19.

***)) I Indien anses Budha-dagen så olycklig, att man då afhåller sig ifrån nästan alla göromål. Äfwen ibland Swenska Månogen, som icke lätteligen

mes, hvars moder, liksom Budhas, kallas Maja, är förmodligen ett synonym till Voutes, stiftaren af Religions-bruk och Prästordnar, ehuru han i Grekiska ombildningar af de gamla Mytherna slutligen nästan endast föreställdes såsom Gudarnes budoörare. — Asiatiske berättelserna om Budha, såsom Lärare och Lagstiftare, att han undervisat folken i Astro-nomi, Astrologi, Moral, Religions-ceremonier, Medicin, Lagar och borgerliga inrättningar, öfverensstämma ganska nära med Ynglingasagans och Eddans uppgifter om Odin *), och i wisa hänseenden med forntidens om Hermes och Mercurius, hvilka äro för wäl kände, för att behöfwa upprepas.

Vi hafwa, i afseende på föreställningarna om Odin, såsom Solens, Wishetens, Segerns och det öfversinnliga lifwets Gu-

då firar något giftermål eller andra högtidligheter, råder i många trakter samma widspelse. Se Palmblad 1. c. sid. 10.

*) En i flera hänseenden anmärkningsvärd fornsågen om Odin från Wirserums Socken i Calmare Län beskriwer honom med alldeles kallt hufvud. På samma sätt tecknas Budha i de flesta Indiska afbildningar.

domlighet, emellan honom och Wischnus nionde incarnation funnit märkwardiga öfverensstämmelser; men ännu återstår att förklara hans wigtigaste plats i Nordiska Mythologien, såsom de Gudomliga makternas upphof och föräningeband, i följe hwaraf han kallas Alfader och i Gylfa-Sinning *) om honom säges, att "han är främst och äldst, att han råder öfwer allting, och de andra tjena honom såsom barn sin Fader." — Första anledningen till denna widsträcktare dyrkan bör troligen sökas i den äldriga och förmodligen ifrån en mera intellectuell forn-Religion lånade föreställningen om Wischnu, som ännu inom den efter honom benämnda sekt af Indiens Brahminer bibehåller sig, att han är "Werldens Herre;" i sammanhang hwarmed Puranas yttrar sig om honom nästan i likhet med Edda: "Ingen Gudomlighet är lik Wischnu, han, som är de lefwandes grund, och den gamla i tiden."

Denna idé, som har en mera religiös och för Brahminernas Polytheism främmande syftning, synes genom den förut omtalade Religionens reformen gjort sig fullkomligt gällande;

*) N:o 20.

och då egentliga stådeplatsen för den sednare eller Persiska Högländerna och Kaukasen tillika war Germaniska stammarnas första historiskt kända fädernesland, så låter det lätt förklara sig, att representanten för denna lära: Budha, hwilken i den egentliga Brahmaismen träder i bakgrunden, i Germanernas mytologi och samhällslif intager en så vigtig plats och nästan i en brännpunkt förenar denna folkstams mytiska idéer. Deremot innehar han i den klassiska mytologien, äfvensom i de äldre Nordiska folkens af samma stam, såsom Gallers och Cimbrers m. fl. endast ett underordnad rum, och om man kunde till Westersländska culturen låmpa den välbekanta stiljaktigheten emellan Wischnuiter och Schivaiter i Indien, så skulle man säga, att Schiva, som i Grekernas mytologi motsvaras af Zeus, Ares och Dionysos, der erhållit en dyrkan, som alldeles utträngde minnet af Wischnu och hans förwandlingar.

Budhaisiska Sektens Myther antaga Maha-Budha och Maha-Dewa eller Schiva såsom en Gudomlighet, hwilken mening endast i uttrycket stiljer sig ifrån Wischnuiternas om identiteten af Wischnu och Schiva. Våda dessa lärosatser äro förmodeligen af en hög

Ålder och hänvisa till Mythernas intellectuella urform. Kanste förklarar detta förhållande, hwars före Asar och Gotter, som i historisk mening åtskiljas, i flera myther äro namn af enahanda betydelse. Ett ibland Schivas, eller som han äfwen heter, Agnis namn är Gut:asta^{*)}, eller endast Gut, ett namn, som igenfinnes ibland Odins och i afledd form i Gauernas. Utom des synes den Anglosachsiska mythen om Scyf, hwilken omgifwen af wapen fanns sofwande på en korn-kärswe på ön Scanza, der warte upp, blef Konung och erhöll Gudomlig dyrkan, erbjuda en märkwärdig förbindelse emellan Schiva, hwars son Scanda såges intagit Swerga eller Nordpolsklandet^{**}), och Odin, Sweenas Gudomlighet, hwilken redan Sühni^{***}), efter jemförelse af ättlångderna och de mythiska berättelserna ansåg för densamme, som Scyf eller Sceaf. — Ifrån de redan afhandlade mythiska idéer kunna flera egenheter i Nordens samhällsinrättning på ett otwunget sätt förklaras. Wi wilja, då en

*) Jfr. Ekenstams Bref ifrån London i Idunas 6:te Häfte, sid. 20 och f.

***) 1. c.

***) Crit. Hist. 6 Delen på flera ställen.

undersökning deröfwer icke utgör föremålet för denna afhandling, endast fasta och wid en enda, nämligen S w e r i g e s uråldriga wapen. Redan äldre historiefkrifware och ibland dem Olof Rudbeck, hyste den sinnrika förmodan, att i dessa tre kronor *) låg en allusion på de tre S w e r - G u d a r n a i Nordiska Mythologien. Ingen ting synes mera sannolikt, och då O d i n, efter S w e a r n a s föreställning, i sin person förenade alla Gudarnes höghet, låter det förklara sig, att hans folk och land företrädeswis erhöilo ett sådant wapen. I Indiska Mythologien föreställes W i s c h n u sjelf med trene kronor på sitt hufwud, hwarmed, efter Brahminernas förklaring, man welat beteckna hans tredubbla wälde öfwer hafwet, luften och jorden; men hwad som härwid gör öfwerensstämmelsen märkwärdigare, är den träffande likheten i kronornas form, med trene

*) Man känner den gamla twisten om så wäl Wapenkonsstens ålder, som om S w e r i g e s wapen Tre Kronor. Öfwer den förre frågan är här icke stället att yttra något. I afseende åter på den sednare, lærer wäl ingen numera wilja påstå, att S w e r i g e s wapen symboliserar Calmare Unionen, då flera med tre kronor märkta mynt af äldre Konungar blifwit funna.

ne spetsar, hwardera slutande sig i en knapp; en figur, som i det enskildta iakttager det symboliska antalet, som nästan på alla gamla Nordiska teckningar af Försliga eller Adliga kronor med utmärkt omsorg bibehålles, och som, i händelse man erkänner, att någon symbolisk idé bär ligga till grund för wapenteckningen, i sednare tider undergått en mindre tjenlig förändring.

Ganska många ortbenämningar och namn inom Nordens berömda ätter hafwa en likhet med andra i Indiska Mythologien kända, som förmodligen icke bär anses såsom alldeles tillfällig. Ett nästan oräkneligt antal, ihynerhet åt Odin *) helgade offerställen i Skandinavien och på flera orter i Germanien, hafwa erhållit benämningen *Wi* eller *We*, hwaraf flertalet är *We ar* **). Helgedomar, egnade åt Budha, kallas på Ceylon *We har*, hvilket ord troligen äfwenledes är pluralis, då Prästernas boningar till ett stort antal omgifwa tempelbyggnaden. Herr Rask har redan anmärkt, att benämningen *Sigur. Lami* synes

*) Flera af dessa hafwa namn af Odenswi.

***) *Wi*, *We*: heligt rum, offerställe, *Asylum*.

hafwa någon förbindelse med den Budhaisiska Präst-wärdigheten *Lama*, och beteckna en Bodans (Sigurds) Präst. Budhas Präster på Ceylon kallas *Gunnis*, ett ord, som ofta förekommer i Nordiska ätter i namnet *Gunnar*, o. s. w. — I Nordiska traditionerna omtalas icke sällan Domare och Högdingar med namnet *Gelling*, hvilket troligen är en appellativ benämning, kanske i förbindelse med Budhaisiska Präst-wärdigheten *Gellong*.

Den religiösa reformation, hwaraf Parsernas lära och äldre formen af Budhaismen endast woro serskilda utbildningar, och som i sina grundwalar skakade den gamla Poly-Theistiska naturdyrkan, uppstår, såsom wi redan förut anmärkt, omkring 550 år före vår tideräkning, med en segrande glans. Att den utgått ifrån Persiska högländerna omkring Caspiska hafwet och Indiska bergstrakterna, bewisa alla omständigheter; och att den redan uti någon i enlighet med Wischnuiternas tros-läror utbildad, i dessa länder herrskande Religionsformunnits förberedd, är ganska troligt. Den skarpa, ofta med swärdsegg afgjorda fiendskap, som nu uppvärt emellan anhängare af de serskilda Religions-systemerna, har utan twiswel

föranledt viktiga folkskredelser och förändringar i dessa länder, och kanske utgöra samma handlingar innehållit af de krig, som i Indiska urkunder nämnas *).

Germanernas invandring är sannolikt icke mycket gammal, och torde stå i förbindelse med dessa Religionskrig och af dem blifvit föranledd. Den egentliga Wodans dyrkan begynner med dem i Europa, och synes hafva varit för alla Germaniska folk gemensam. Det sista af dessa vandringståg och hvars tidpunkt nästan med historisk noggrannhet kan bestämmas **), är Swearns och Sachsares, med hwilket Ostro-Gothernas eller Gautunernas (Greuthungernas) torde böra anses samtidigt; och det är i de förstnämndes Mythologi vi upptäcka de flesta spår af den Monotheism, som

*) Puranas omtala Sakernas infall ifrån Fran (Persien), ett folk, hvars benämning synes tillkännagifwa en åt Budha eller Sakka företrädesvis egnad dyrkan.

***) Författaren har redan för tvänne år sedan utvecklat detta ämne i en särskild afhandling, hwilken oförderjligen genom Kongl. Witt. Hiff. och Ant. Akademiens försorg kommer att lemnas i allmänhetens händer.

under berörde Reformations utbildande till egentlig Budhaism blef des herrskande karakter.

Den under namn af Budhaism nu mera bekanta, till den strängaste Theokrati öfvergånga Religionsform, hvars medelpunkt är **L i b e t**, har utom grundidéerna åtskilliga och ifrån de äldre systemerna lånade benämningar *), med dessa nästan intet gemensamt. Så mycket mindre bdr man wänta att emellan den samma och Odinsdyrkan finna några betydliga öfverensstämmelser, och alla ifrån dessa skiltstående art hemtade bewis emot förbindelsen emellan **B u d h a** och **W o d a n** äro så mycket mindre af någon synnerlig wigt, som Budhaismen, i sin närwarande form, efter hwad Herr Alaprotz anmärker, icke är serdeles gammal och sannolikt genom Mongolernas eröfringar blifwit utspridd till Indien. Utomdes råder man wid närmare granskning af denna Religionsform, att den emottagit och ombildat ganska många ifrån Christendomen, troligen genom Nestorianerne, lånade idéer.

*) Sådana upptäcker man synnerhet i Singalesernas Religion, hwilken synes hwila på en äldre och mera mythologisk grund.

Ehuru wi af det föregående trö det wara afgjordt och för hwarje fördomsfri Läsare tydligt, att en ännu i grunddragen bibehållen öfverensstämmelse emellan Nordiska och Indiska mytologien verkliggen finnes, som derföre isynnerhet är wigtig, att den leder forskningen till den forn-Nordiska bildningens källa, så är det långt ifrån öf att från Brahminernas system wilja härleda Nordiska mytther, då wi twärta om wid hwarje ny undersökning öfwer dessa ämnen sunnit öf mera öfwertygade, att för eningsbandet emellan båda har sitt fäste närmare western och att endast strödda och efter hwarje folks särskilda art ombildade fragmenter återstå efter den kosmogoni, hwaraf de äro utgreningar. Äfwen så tydligt är det, att den poetiska anda, som är ett grunddrag i denna folkstams lyckliga natur, och som i sinnrika mytther omklädde deras äldriga wisshet, icke war påstod wid deras Asiatiske hemwist. Flera framställningar i Nordiska Mytologien, till hwilka man i den Indiska fruktelsst söker motbilder, äro troligen blommor, upprunna på Nordiskt grund, äfwen som den i det hela, till sin närwarande form, tillhör Norden, hvars med omwärlande drifliga

och milda drag tecknade anlete i dessa stöna
Sånger speglar sin bild.

Mycket kunde ännu tilläggas, om vi icke
fruktade att trötta Läsaren, ty det har icke
undfallit oss, att den undersökning vi företagit
oss, redan genom naturen af sitt ämne för de
flesta Läsare måste hafwa ett afsläknare inte-
resse, hwilket i samma mån alldeles förswin-
ner, som undersökningen sträcker sig till be-
traktande af mindre, ehuru för frågans kritiska
behandling och utredning nödvändiga omständiga-
heter. — Ämnets wigt för Nordens historia
har likwäl förmått oss att deråt egna en upp-
märksamhet, hwartill en i Allmänna Jour-
nalen efter en berömd Tysk författare inför-
d uppsats gifwit närmaste anledningen, då den
erbjuder ett nytt bewis för den ytlighet, hwar-
med äfwen utmärktare utländske författare be-
handla Nordens Historia, hwilket i synnerhet
gäller om de Skristställare, som afhandla isrå-
gawarande, ömsom försvarade och bestridda
öfwerensstämmelse, hwilkas gemensamma lott
det synes varit, att utan compass irra fring
obelanta och i töcken höljda kuster. — Det är
emedlertid en glädjande förhoppning för histo-

riens wänner, att af den utmärkte Danske Professoren Rask, som efter en långwarig forskningsresa igenom den Indo-Germaniska Folkstammens Asiatiske hembygd, lyckligen återkommit till sitt fäderne-land, få emottaga märkwärdiga upptäckter, som öfwer dessa ännu högst ofullkomligt kända ämnen utan twiswel skola sprida ett klarare ljus.

W—X.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF CHARLES THE FIRST
BY JOHN BURNET
IN TWO VOLUMES
THE SECOND VOLUME
LONDON, Printed by J. Sturges, at the
Black-Swan in St. Dunstons Church-yard, 1704.

1704

—

—

—

—

—

THE HISTORY OF THE

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

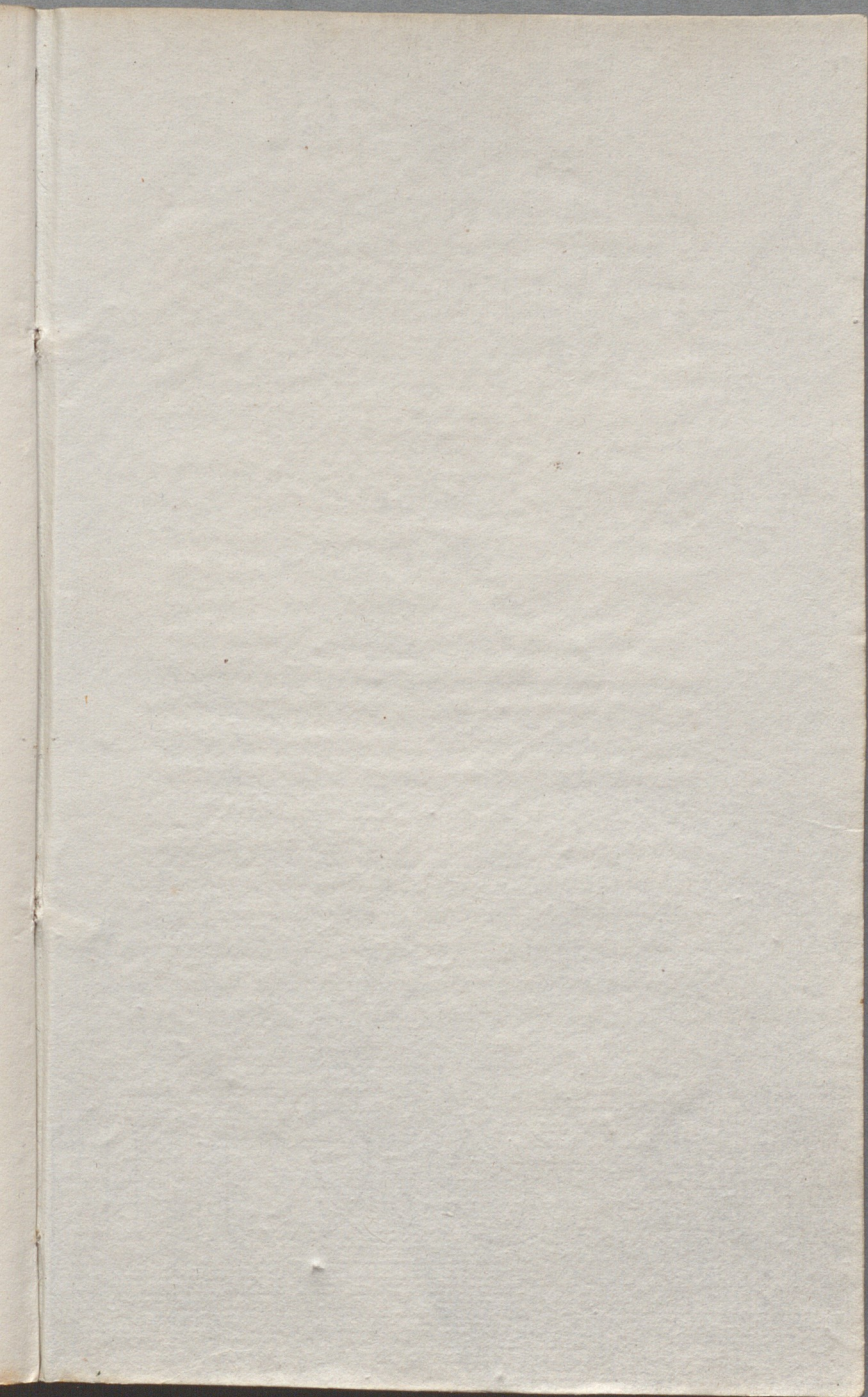
... ..

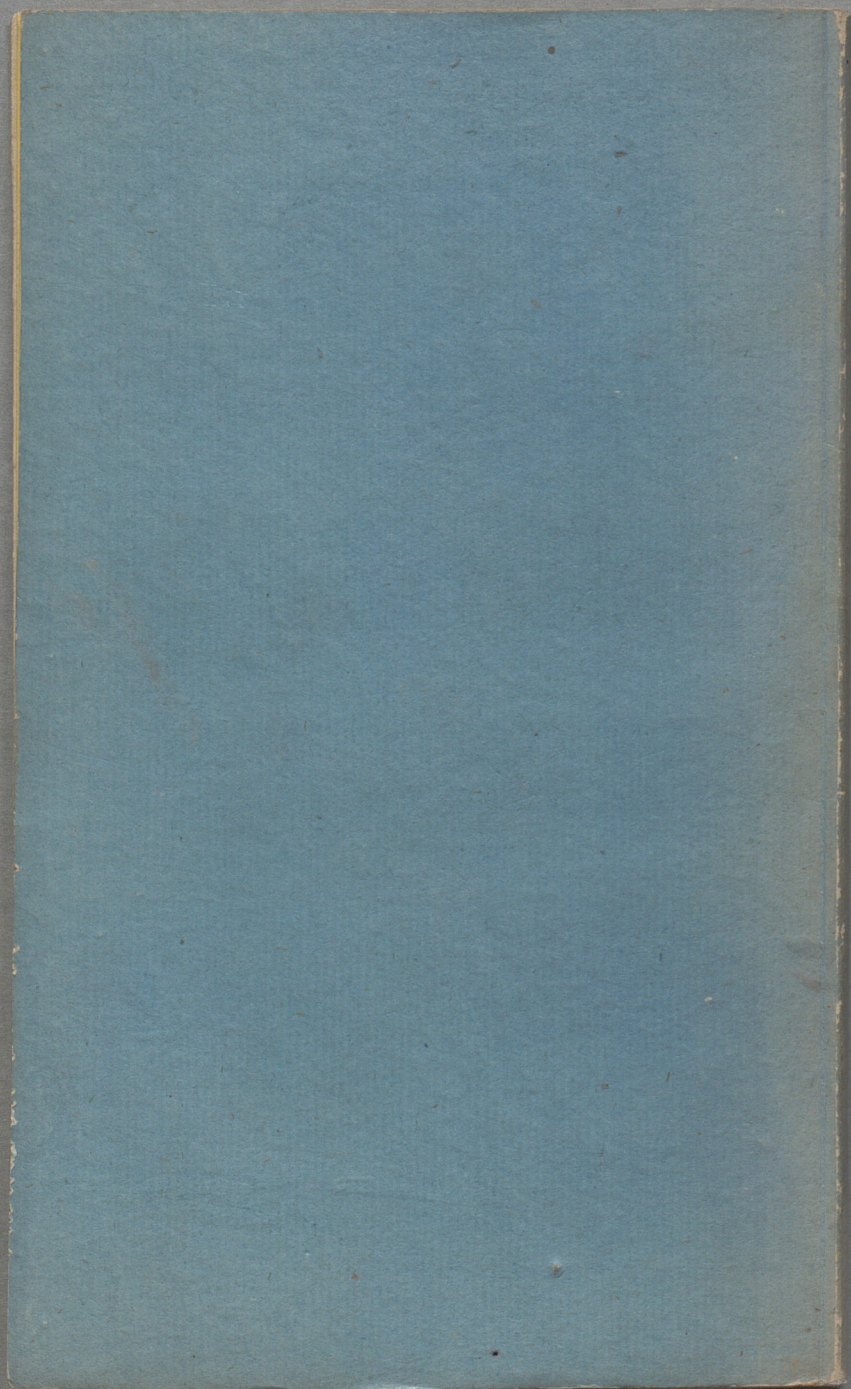
... ..

... ..

... ..

... ..

www.books2ebooks.eu